

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. III. Voluntarium habituale, & virtuale ampliùs expenditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

Exemplifico divisionis hujus doctrinam, & quidem exemplum voluntarij directi in causa positiva constat ex praesenti numero sub principium, si verò sciens aliquem ferre non posse vexationes, nihilominus eum vexes, quin intendas illum irasci, sed potius cupias oppositum, ira illius est tibi indirectè voluntaria in causa positiva. Exemplum voluntarij in causa negativa tum directi, tum indirecti esse potest submersio navis ex neglecto à nauclero auxilio; si enim negligat auxiliari ex intentione, ut pereat navis, submersio est directè volita in omissione remigationis; si illam non intendat, praevidet tamen secururam, quam impedire possèt, & tenetur, est illi indirectè voluntaria. Addo cum Amic. 7, 13. quod ad voluntarium directum effectus in causa requiratur, ut sit primario intentus, unde si sit intentus secundario in causa erit solum indirectè voluntarius: exemplificat in comestione cibi nimis calidi cum praevisione secururae probabiliter nocturnae pollutionis, si comedit ex fine primario, ut Sequatur, est directè per causam volita: si finis primarius comestionis est appetitus oblectatio, secundarius verò sequela pollutionis, ista est indirectè voluntaria, & culpabilis; si verò comedat ob oblectationem, in hoc tantum sistendo, ita ut permissivè se habeat ad eventum pollutionis, hæc secuta,

est voluntaria indirectè permissivè in causa, idque verum est, licèt esset positivè nolita, quia si vellet possèt eam impedire, nolitio tamen ejus positiva impedit, quominus, esto sit voluntaria, imputetur ad culpam distinctam ab ea, si quam habet comestio cibi, si hæc caret omni culpâ, carebit etiam pollutio, sive sit nolita, sive permissa, dummodo absit periculum consensus in illam.

15. Quarto. Voluntarium directum subdividitur in voluntarium actuale, habituale, & virtuale; Actuale est actus physicè existens elicited, aut imperatus exercitus hic, & nunc, sive exercentur signatè, sive exercitè: sic sacrificans, si in consecratione reflexè cogitando de ipso actu consecrationis, dicat confecro, aut volo consecrare, habet actuale exercitium signatum consecrationis, exercitè verò consecrat, dum sinè tali reflexione, super actualem consecrationem, attentè facit, quod Christus instituit pronuncians cum plena advertentia ad suum factum, seu ad verba consecratoria.

Hoc secundo modo regulariter procedimus in liberis nostris actionibus, orans enim aut consecrans attentè, dum orat, aut consecrat, habet voluntatem orandi, & consecrandi.

§. III.

Voluntarium habituale, & virtuale amplius expenditur.

Voluntarium habituale est volitio physicè præterita nondum revocata,

Voluntarium virtuale prout contradistinctum ab habituali est præterita volitio per-

severans ratione continuationis in effectibus suis, hanc sufficere, ut Minister conficiat Sacramentum secus habitua-lem, conveniunt omnes excepto matrimonio.

16. Controvertitur primò de habituali, an sufficiat ad applicandum fructum sacrificij, aut alterius boni operis, ut si hodie Petro applico fructum crastini sacrificij, an fructus hic cedat Petro, cui applico, etsi dicta voluntas nihil cras efficiat, nihilominus sit efficax quoad fructum relatè ad Petrum, etsi sit penitus inefficax respectu actionis sacrificativæ, hæc enim ut humana sit, debet dependere ab aliqua voluntate, actu influente in illam, voluntas autem præterita, etsi nondum retractata actu non est in se, proinde actualiter non influit. Negat Vasq. *de Sacram. D. 38. c. 6. n. 74.* quia applicare alicui sacrificium, est sacrificium pro eo offerre; negat autem offerri sacrificium per voluntatem, quæ nullatenus est causa sacrificij, hoc enim est opus humanum, quale ut sit, debet actu pendere à voluntate.

Affirmat Lug. *de Sacram. D. 8. n. 93.* cum Soarez, & communi, distinguens duplicem oblationem sacrificij: una est ipsa actio directa sacrificandi, & hæc essentialiter est oblatio sacrificij, sacrificare enim est offerre directè, altera est reflexa voluntas hodierna, qua absolutè aut conditionatè hodie representamus DEO crastinam illam actionem, in qua essentialiter sita est oblatio directa sacrificij, & ex nunc fructum illius donamus e. g. Petro, seu petimus ut DEUS acceptet futurum sacrificium pro Petro, hæc reflexa volitio est oblatio reflexa sacrificij, estque causa

efficax non sacrificij, sed applicationis fructus ejusdem.

Hinc solvitur argumentum Vasq. tollendo æquivocationem sitam in ly *oblatio*: applicare alicui sacrificium, est sacrificium pro eo offerre oblatione directâ, consistente in actione sacrificandi ex fine, ut prosit alicui e. g. Petro, nego, applicare alicui sacrificium est pro eo sacrificium offerre oblatione reflexâ, quâ ex nunc absolutè, aut conditionatè, nempe si fiat cras, aut deinceps sacrificium, donamus alicui fructum sacrificij concedo. Hæc reflexa oblatio est communis alijs operibus, sic possum hodie pro Petro jejunia totius anni offerre absolutè, aut conditionatè nimirum, si voluero jejunare, sic enim de præsentis applico Petro fructum jejuniij, seu dono.

Brevius & clarius dico cum Arriag. *de Sacram. D. 19. n. 19.* quòd ly *offerre* sumatur dupliciter. Primò pro exercere officium, seu actionem sacrificantis, secundò pro donare. Hinc solvitur argumentum Vasq. quod applicare alicui sacrificium non sit pro eo sacrificium offerre, si offerre sumatur pro exercere officium sacrificantis, at benè si offerre sumatur pro donare, nam donatio ex nunc facta pro futuro acceptata à donatario secundum prudens hominum judicium adveniente tempore futuro æquivaleret voluntati, quæ tunc physicè existeret, & ideò eundem cum hac fortitur effectum nempe translationis doni in donatarium.

17. Major controversia est de intentione seu voluntario virtuali prout contradictincto ab habituali, quid addat supra meram habitualem: utraque enim est præterita, neutrius recordor actu, dum ope-

ror e. g. volo ire ad baptizandum animo baptizandi, seu conficiendi Sacramentum Baptismi, hinc pergo ad templum, induo superpellicium, accipio stolam, pergo ad baptisterium, sed dum aquam affundo super caput infantis, non recordor habitæ intentionis: ut Baptismus valeat, debet aliquid de præfenti existere, dependens ab illa intentione, ac virtutem actu influentem in actionem baptizativam continere, quam virtutem cum acceperit ab illa præterita intentione, ideò hæc physicè præterita dicitur moraliter, ac virtualiter, seu in virtute à se producta durare. Quæritur quid illud sit, in quo velut effectu physicè contiguo perseverat.

In *tr. de Sacram. a. n. 285.* quinque retuli sententias. Prima est Richardi apud Soarez *de Sacram. D. 13. Vers. Hic verò*, docentis quòd sit qualitas ab intentione præterita potentia executivæ impressa.

Secunda Soarj *cit. vers. quocirca.* Arriag. *n. 22.* ait esse applicationem potentia externæ executivæ primitivæ factam ab intentione, consequenter esse ipsum actum imperatum externum, in hoc enim virtualiter manet.

Tertia: Coninch putat, quòd intentio virtualis addat aliquid præfens actu ab intentione voluntatis potentia imaginativæ impressum, hæc enim excitatur ab intentione ad imaginationis actum, hoc mediante excitatur potentia sensitiva appetitiva, quæ demum determinat potentiam externam executivam actuum externorum, quibus conficitur Sacramentum, aut sacrificium, &c. intentionis proinde præteritæ virtus sunt actus phantasiæ, &

appetitûs sensitivi applicantis externas potentias ad operandum.

Quarta est Haunold. *lib. 4. Theol. tr. 2. contr. 2. c. 4. n. 649.* existimantis actiones externas fieri partim ab appetitu rationali, nempe quamdiu intellectus est solutus, seu non ligatus, tunc enim semper operatur voluntas, cum potentia superioris sit imperare inferiori, partim ab appetitu sensitivo, nempe quando intellectus est ligatus, ut in somno, ebrietate, distractione, tunc enim ex imperio appetitûs sensitivi actiones Sacramentaliter exercentur eo modo, quo in brutis potentia executivæ applicantur ab appetitu sensitivo.

18. Quinta est cit. *Lug. n. 87. dicastill. de Matr. D. 1. dub. 3. &c.* volentium, quòd tempore distractionis, cum qua conficitur e. g. Sacramentum, maneat physicè aliqua actualis volitio: sed tam remissa, & confusa, & non sit reflexè discernibilis; & licet sit in se formalis, dicitur tamen virtualis, quæ aliud non est, quàm aliquis actus intellectus, & voluntatis elicitus post præteritam intentionem actualem; qui actus intellectus aliquantulum se reflectens supra primam intentionem, imperat subsequentes v. g. remanet similis actus: *volo operari* ad finem præintantum, vel *volo* constantiam propositio, vel *volo* insistere cœptis, &c. hi & similes actus dicuntur virtualis intentio, non quòd non sit quid actuale, sed quòd in virtute primæ intentionis, quasi dicantur operari, idque ex eo quòd ab illa orientur, habeantque illam aliquantulum pro objecto.

Hanc sententiam sum secutus in *cit. tr.* ex ista ratione: quoties fiunt operationes Sacramentales: operatur poten-

tentia imaginativa, & sensitiva appetitiva, ergo etiam operatur potentia intellectiva, & volitiva circa easdem: antecedens est sententia primæ, tertiæ & quartæ contra secundam, quia potentia externæ non possunt operari vi solius primæ applicationis, cum sæpè interveniant actiones disparatæ, & impertinentes, ad confectionem Sacramenti, quales interrumpunt actiones Sacramentales, nihilominus post eas perficiuntur istæ, quo casu est manifestum interrumpi primam applicationem potentia externæ, ergo tunc debet fieri aliunde determinatio, à nullo potest fieri proximè, quàm à potentia appetitiva sensitiva, & cum appetitus sensitivus sit cæcus, non potest exercere suos actus, nisi

phantasia repræsentet objectum appetibile, sequitur operari etiam phantasiam. Probato sic antecedente primò, probatur consequentia, si quid obstaret, quo minus tunc operaretur potentia intellectiva, & volitiva, obstaret quod utraque sit distracta ad alia objecta sed hæc distractio non obstat, quia etiam phantasia est distracta ad eadem objecta, ad quæ intellectus, cum hic in via nequeat cogitare de aliquo objecto, quin de eodem cogitet phantasia, & tamen phantasia sic distracta cogitat etiam de actionibus sacramentalibus, ergo etiam intellectus de iisdem potest cogitare voluntasque easdem imperare.

* *
*

§. IV.

Differentia voluntarij habitualis, & virtualis ulterius declaratur, & quænam ex illis sufficiat aut non sufficiat in Sacramentorum præsertim usu operibusque meritorijs.

19. **D**iscrimen inter voluntarium habituale purè, & habituale virtuale facile colligitur ex dictis à *num. 15.* quod utrumque sit physicè præteritum, & neutrum de præsentibus in se existens, nec revocatum, in eo tamen notabiliter differunt, quòd habituale purum nihil physicè post se reliquerit, in quo velut suo effectu perseveret, eoque mediante influat in opus; è contra habituale virtuale perseveret in suo effectu causato physicè ab intentione actuali, quæ nunc est præte-

rita. Quid sit illud in quo ejus virtus continuatur, exposui *num. 18.* Cæterorum Doctorum opiniones de eodem assensu produxi *num. 17.* Ut magis clarescat differentia.

Queritur primò, an & ad quæ opera sufficiat voluntarium habituale, ut censeantur humano modo fieri, valeantque. Resp. 1. sufficere ad causandum præmium, & pœnam ut patet in actibus præteritis meritorijs, & demeritorijs, priores enim movent DEUM ad sui præmiationem, post-